

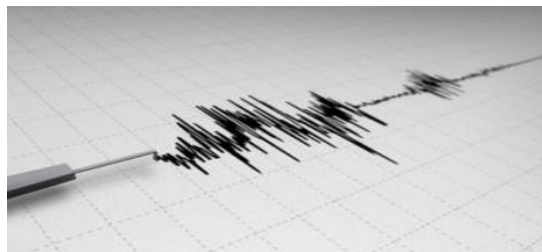
KAKO SE PONAŠATI U SLUČAJU ZEMLJOTRESA

Teritorija Bosne i Hercegovine predstavlja jedan od seizmički najaktivnijih dijelova Balkanskog poluostrva, koji ulazi u sastav sredoziemno-trans-azijskog seizmičkog pojasa. Prema raspoloživim podacima na području Bosne i Hercegovine, u prošlosti se dogodilo više razornih zemljotresa iz lokalnih žarišnih zona magnitude oko 5.0, dok je intenzitet u epicentru dostizao i do 7 stepeni Mercallijeve (MCS) skale.

U BiH ima nekoliko značajnih regionalnih rasjeda kao što su bugojanski, višegradski, neretvanski i banjalučki, uz koje se mogu stvarati zemljotresi razorne jačine, a često uzrokuju manja podrhtavanja tla.

Tako se, po podacima seizmografa, u BiH godišnje zabilježi oko 1.100, ili u prosjeku tri zemljotresa dnevno slabija od tri stepena po Mercallijevoj skali. Radi se o zemljotresima koje zabilježe uređaji, dok ih ljudi ne osjete, a oko desetak zemljotresa godišnje osjete stanovnici BiH.

Ukoliko ste svjesni mogućih opasnosti i rizika u vašoj okolini, ukoliko znate kako i gdje da dobijete informacije, kako da se organizujete u kritičnim momentima, vaš život i život vaše porodice biće sigurniji. Vi ste glavni akter u ovom sistemu – vi morate biti svjesni opasnosti, znati kako da reagujete i kako da sarađujete sa spasilačkim službama. Kada se vanredna situacija dogodi – najčešće bez upozorenja i iznenada – vi i vaša porodica suočićete se sa raznim poteškoćama i biti prepušteni sami sebi dok spasilačke ekipe ne stignu na lice mjesta. Od velike je važnosti da poznajete procedure i korake ponašanja u tim momentima.

ŠTA JE ZEMLJOTRES?

Zemljotres je iznenadno i brzo podrhtavanje Zemlje uzrokovano pucanjem stijena u unutrašnjosti Zemlje ili njihovim pomicanjem duž već postojećih pukotina (rasjeda). Ako se snažan zemljotres dogodi u naseljenom području često nastaju i katastrofalne posljedice za stanovništvo uz moguću veliku materijalnu štetu. Nasuprot rasprostranjenom uvjerenju da su to rijetke pojave, zemljotresi se dešavaju vrlo često. Na sreću, najveći broj je slabijeg intenziteta koji ne izaziva oštećenja. Zemljotres se ne može predvidjeti, ali možemo naučiti kako da se zaštitimo.

TOKOM ZEMLJOTRESA

Minimalno se krećite tokom potresa. Ne stvarajte paniku. Nastojte što kraćim putem doći do najbližeg sigurnog mjesta. Ostanite u kući dok potres ne prestane, a zatim što mirnije izađite na otvoreni prostor podalje od građevina. Barem za djecu nastojte ponijeti tople odjevne predmete i pokrivače. Ponesite dokumente, novac i lijekove za bolesne članove porodice. Ako ste u mogućnosti, ponesite i prvu pomoć kao i hranu i vodu. Kao i u većini slučajeva (vezano za većinu prirodnih ili drugih nesreća) potrebno je da svi ukućani znaju gdje je glavna sklopka za struju, te gdje su glavni ventili za plin i vodu, i kako se zatvaraju (isključuju). Po mogućnosti je potrebno na dohvata ruke imati već pripremljena "priručna" sredstva (bateriju, tranzistor, torbu za prvu pomoć itd.).

Zatvorite plinsku bocu

Isključite glavnu sklopku

Zatvorite glavni ventil za vodu

AKO STE U ZATVORENOM PROSTORU

Nastojte da ne stvarate paniku. Sakrijte se pod čvrsti stol ili klupu, ili uz nosivi zid. Ako nema stola u blizini, zaštitite lice i glavu rukama i prislonite se uz ćošak nosivog zida. Ostanite daleko od stakla, prozora, vanjskih vrata i vanjskih zidova, te svega što bi moglo pasti, npr. rasvjetnih tijela ili namještaja. Ako ste u krevetu kada počne zemljotres – čekajte i glavu zaštitite jastukom, osim ako ste pod teškim rasvjetnim tijelom koje bi moglo pasti. U tom slučaju, premjestite se na najbliže sigurnije mjesto. Sklonite se ispod okvira vrata samo ako znate da se radi o snažnom nosivom zidu. Većina povreda tokom zemljotresa dogodi se kada ljudi panično istrčavaju na otvoren prostor. Ljude najčešće ranjavaju predmeti koji padaju ili polomljene instalacije (građevinski materijal, staklo prozora ili vrata, električni kablovi, plinske cijevi...) Nikako nemojte koristiti liftove. U kući, odnosno stanu treba odrediti jedno sigurno mjesto (mjesto okupljanja prilikom zemljotresa) u većoj prostoriji, te naročito djecu upoznati s tim i nekoliko puta godišnje podsjećati ih na to.

Šta učiniti u slučaju zemljotresa?

AKO STE NA OTVORENOM

Ostanite na otvorenom. Maknite se od zgrada, rasvjetnih ili dalekovodnih stubova, drveća i sl. Ukoliko ste na ulici vodite računa o objektima koji mogu pasti na vas, kao što su dimnjaci, crepovi sa krova, slomljeno prozorsko staklo i slično. Zaštitite glavu rukama ili tašnom.

AKO STE U VOZILU

Zaustavite se brzo, ali sigurno i ostanite u vozilu. Provjerite da li ste povrijeđeni. Izbjegavajte telefoniranje, osim ako ste ozbiljno povrijeđeni. Izbjegavajte zaustavljanje blizu ili ispod zgrade, drveća, nadvožnjaka i rasvjetnih stubova. Budite oprezni – nakon zemljotresa moguća su oštećenja ceste, nadvožnjaka, mostova. Vozilo parkirajte na širokom prostoru kako ne bi ometalo prolaz većim službenim vozilima i provjerite neće li vaše vozilo otežavati korištenje javnih vodovodnih hidranata.

AKO STE POD RUŠEVINAMA

Ne palite šibice ili upaljače. Kretanje smanjite na minimum. Pokrijte usta maramicom ili dijelom odjeće. Pokušajte ostati smireni i lagano udarajte po cijevima ili zidu tako da vas spasioci mogu pronaći. Koristite zviždaljku, ako je imate. Ne vičite ako ne morate - vikanje može uzrokovati udisanje opasne količine prašine.

NAKON ZEMLJOTRESA

Kada prestanu prvi potresi, napustite prostoriju uzevši sa sobom najvažnije i spremljene stvari (zgradu prvo napuštaju majke sa djecom, starije osobe i invalidi, pa ostali). Budite spremni za ponovno podrhtavanje tla. Naknadni zemljotresi slabije su jačine od glavnoga udara, ali su opasni utoliko što mogu uzrokovati dodatne štete na već oštećenim građevinama. Najsigurnije je ostati na otvorenom dok se ne utvrdi koja je građevina sigurna. Ostanite mirni i strpljivi. Pregledajte ozlijeđene, te pružite prvu pomoć ranjenim osobama. Izbjegavajte ulazak u kuću, pogotovo ukoliko postoje oštećenja, osjetite miris plina ili vidite oštećene kablove. Pratite uputstva nadležnih organa. Dalje postupke činite prema uputstvima dobijenim putem sredstava javnog informisanja.

TORBA ZA SLUČAJ NUŽDE

Preporuka je da, u slučaju potrebe za evakuacijom zbog zemljotresa, u vašem domu imate pripremljenu torbu za slučaj nužde koja bi trebala sadržavati sljedeće stvari:

Lampa

Mobitel

Radio

Pitka voda

Odjeća

Upaljač

Zašt.rukavice

Plast. vrećice

Gotovina

Gotova hrana

Vlažne maramice

Lijekovi

Prva pomoć

Prikupite sve što smatrate da može biti potrebno tokom evakuacije i stavite u torbu za nuždu (to može biti npr. ruksak). Kada ste to učinili, pobrinite se da su svi članovi vaše porodice upoznati o lokaciji na kojoj je torba za nuždu smještena. Sadržaj torbe mora biti sveden na toliko stvari tako da bilo koji član porodice može sam da je nosi do kriznog centra ukoliko zatreba. U torbu za nuždu spakujte stvari prilagođene vašim i potrebama vaše porodice.

VAŽNO! Entitetski hidrometeorološki zavodi su institucije koje imaju tačne i provjerene informacije o zemljotresima (web stranice: www.fhmzbih.gov.ba i www.rhmzrs.com).

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

U slučaju zemljotresa, zone evakuacije su unaprijed određene i zavise od područja gdje živite.

Upoznajte se s mjestom utvrđene lokacije za evakuaciju u vašem naselju!

Ilustracije / slike su preuzete iz sljedećih izvora:

<http://www.fhmzbih.gov.ba/latinica/index.php>

https://www.tokyo-icc.jp/guide_eng/kinkyu/05.html

<https://www.civildefence.govt.nz/get-ready/get-tsunami-ready/>

https://www.123rf.com/photo_96183589_stock-vector-what-to-do-during-an-earthquake-sign-for-a-sticker-banner-and-poster-.html

https://www.123rf.com/photo_63172353_hand-finger-is-pushing-for-activation-or-shutdown-automatic-fuse-breaker-in-modern-control-system-at.html

<https://www.calacademy.org/explore-science/how-to-prepare-for-an-earthquake>

<http://delani.hr/shop-nautika/cijena/kutija-prve-pomoci-lola-ribar-za-brodice-bez-drzaca>

<https://mondo.ba/info/Svijet/a901840/Cetiri-zemljotresa-kod-Draca-treslo-se-u-CG-i-HR.html>

<https://www.lamag.com/driver/caught-in-the-quake-what-to-do-if-you-are-driving-when-an-earthquake-strikes/>

<https://radiokameleon.ba/2019/12/04/sinoc-ponovo-zemljotres-u-bosni-i-hercegovini/>

https://es.123rf.com/photo_87391893_v%C3%A1lvula-de-funcionamiento-de-la-mano-del-hombre-del-primer-del-cilindro-de-lpg-para-cocinar.html

<http://prirucnikzavanrednesituacije.rs/ro/zemljotresi/>